

Людина: життя в довкіллі

Людина, прийшовши в цей світ, крок за кроком пізнає його багатство й розмаїття, що власне й становить сенс людського буття. Значною мірою розмаїтю довкілля ми завдячуємо живій природі, адже саме внаслідок тривалої природної еволюції сформувалася різноманітність рослинного й тваринного світу.

Щоб жити й виживати у природі, людина навчилася використовувати корисні властивості компонентів біорозмаїття для отримання продуктів харчування, сировини для виготовлення одягу, знарядь праці, будівництва житла, енергоносіїв. Впродовж історії людина навчилася не лише виживати у протистоянні природі, а й шанувати природу, заощадливо використовувати її ресурси, передаючи цей досвід у спадок від однієї генерації до іншої. Спираючись на природне багатство, людська праця, розум і наполегливість створили численні сорти культурних рослин, породи свійських тварин і штами мікроорганізмів, які також становлять непересічну цінність і без яких уже неможливо уявити життя й існування людства.

На жаль, у сучасному постіндустріальному суспільстві люди дедалі більше віддаляються від світу живої природи. Тому зараз дуже важливий збалансований розвиток людини і довкілля. Концепцію збалансованого розвитку розглянуто в монографії: **Марушевський, Г. Б.**

Етика збалансованого розвитку: монографія / Г. Б. Марушевський; Всеукраїнська Екологічна Ліга. - К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. - 435 с. В книзі виділено головні морально-етичні проблеми людства. Проаналізовано розвиток філософських і релігійних уявлень про етичні принципи ставлення людини до природи. Сформульовано принцип неруйнування-творення, який може слугувати об'єктивним критерієм для етичної оцінки рішень, що впливають на довкілля.

Монографія розрахована на широке коло читачів, в першу чергу представників громадських екологічних організацій, викладачів і студентів різних напрямів навчання. Буде також корисною політикам, працівникам природоохоронних установ, представникам органів центральної і місцевої влади, всім небайдужим до стану довкілля та проблем розвитку.

В умовах проведення економічної, екологічної і правової реформи особливо важливого значення набуває екологічна освіта і виховання. Посібник: **Основи екології та екологічного права: навчальний посібник / Юрій Бойчук [та ін.] ; ред.: Юрій Бойчук, Михайло Шульга; М-во освіти і науки України. - 2-е вид., випр. і доп. - Суми: Університетська книга, 2014. - 367,[1] с.** охоплює теоретичні і прикладні розділи сучасної екології. Опанування еколого-правових знань сприятиме формуванню у населення сталої системи еколого-правових поглядів, підвищення рівня свідомості і еколого-правової культури, розуміння необхідності позитивної екологічно спрямованої поведінки.

У наш час проблеми раціонального природокористування і охорони навколошнього середовища є чи не найактуальнішими. Широкомасштабний і до кінця не передбачуваний вплив людини на всі без винятку складові біосфери саме тепер досяг свого критичного рівня. З метою розв'язання суперечностей, що виникли між суспільством і природою, необхідно побудувати господарську діяльність на принципах, які б передбачали узгодження соціальних і економічних потреб людини, а також спроможності біосфери задоволити ці потреби без загрози для свого власного існування. Саме шляхи вирішення цих і багатьох інших питань та проблем, пов'язаних зі стосунками між людьми, між суспільством і навколошнім природним середовищем у процесі господарської діяльності розглянуто в навчальному посібнику: **Царенко, Олександр Михайлович. Основи екології та економіка природокористування: навчальний посібник / Олександр Царенко, Олександр Несвітов, Микола Кадацький ; М-во освіти і науки України. - 3-е вид., перероб. і доп. - Суми: Університетська книга, 2014. - 591,[1] с. : схеми, табл.**

Порушення стійкості системи “людина-природа-суспільство” в сучасному житті обумовлено впливом людства на стан навколошнього середовища. Інтенсивний розвиток науково-технічного прогресу призвів до виникнення низки глобальних екологічних проблем. Серед цих проблем найбільш суттєвими є: дефіцит прісної води, зниження видового біологічного і ландшафтного різноманіття,

забруднення атмосфери, гідросфери отруйними газами, пилом, електромагнітним, радіоактивним випромінюванням, акустичними забруднювачами, що виділяються промисловими підприємствами. Розібратися в цих питаннях допоможе навчальний посібник: **Промислова екологія: навч. посіб.** / Степан Апостолюк [та ін.]. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2012. - 430 с.: табл., іл., в якому особлива увага приділяється характеристиці забруднень навколошнього природного середовища підприємствами гірничодобувної, хімічної, машинобудівної, нафтопереробної, деревообробної, целюлозно-паперової промисловості. Розглянуто також основні методи й засоби захисту навколошнього середовища на промислових підприємствах.

У сучасному динамічному світі людина, реалізуючи свої інтереси і можливості, нерідко наражається на ризики, загрози та небезпеки природного, техногенного і соціального характеру. Немало їх продукує і провокує вона сама. Тому вміння бачити всі аспекти середовища життєдіяльності, запобігати агресивному впливу зовнішніх факторів, деструктивним наслідкам своєї поведінки в екологічних системах і соціальних середовищах важлива умова благополуччя і здоров'я соціуму. Ці питання становлять основу підручників:

Піскунова, Лариса Едуардівна. Безпека життєдіяльності: підручник/ Лариса Піскунова, Валентина Прилипко, Тетяна Зубок. - К.: Видавничий центр "Академія", 2014. - 222,[2] с.

Ковжога, Сергій Олексійович. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Сергій Ковжога, Олександр Малько, Анатолій Полєжаєв; Націонал. юридичний ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2014. - 299,[3] с.: граф., табл.

Важливе значення для досягнення гармонійних відносин суспільства і природи з метою збереження біосфери має розробка теорії стійкості і резервів біологічних та екологічних систем. У посібнику: **Гончаренко, Марія Степанівна.**

Екологія людини: навчальний посібник / Марія Гончаренко, Юрій Бойчук; ред. Н. В. Кочубей; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., виправл. і доп. - Суми: Університетська книга, 2014. - 390, [1] с. людина розглядається як космопланетний феномен. Досліджується взаємодія людини з навколошнім середовищем. У книзі описаний вплив на організм людини геофізичних, геохімічних, біологічних, техногенних, соціальних та інших факторів, їх комплексна дія. Знання закономірностей екологічних впливів на людину неможливе без вивчення впливу людини на природу. У посібнику показано форми і багатофакторність цих впливів. А допоможе спостерігати, досліджувати і систематизувати ці впливи моніторинг довкілля. Підручник:

Моніторинг довкілля: підручник / Володимир Боголюбов [та ін.]; за ред. Володимира Боголюбова і Тімура Сафранова; М-во освіти і науки України. - Херсон: [б. в.], 2012. - 528,[1] с.: іл., табл. знайомить студентів екологічних, технічних спеціальностей ВНЗ, а також широке коло читачів з теоретичними і практичними аспектами моніторингу, з особливостями організації різних рівнів та різновидів моніторингу довкілля.

Природа таємнича і прекрасна завжди - і в моменти своїх грізних проявів, і в хвилини спокою. Вона притягає, вабить, манить і зачаровує. Її гармонія і дивовижне різноманіття викликають подив, дарують відчуття радості, наповнюють енергією. Тож, давайте жити в гармонії з природою!

Шановні читачі! З цими та іншими книгами даної тематики можна познайомитися у відділі документів з економічних, технічних та природничих наук обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д.І.Чижевського.

Наша адреса: вул. Велика Перспективна, 24.
тел. для довідок: (0522)22-58-14
web:<http://www.library.kr.ua>, <http://library.kr.ua/orhus/>
wap. <http://ww.wap.library.kr.ua>

*Наталія Івахнюк,
бібліотекар першої категорії
відділу з економічних, технічних
та природничих наук обласної*

універсальної наукової бібліотеки
ім.Д.І.Чижевського